

MILLİYET 20 SUBAT 1971

DÜŞÜNENLERİN DÜŞÜNCELERİ

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ÜNİVERSİTE reformu diye özellikle 1968'den beri enine boyuna konuşulan ve tartışılan konu, üniversitemizin bütün öğretim üye ve yardımcılarını, öğrencilerini yakından ilgilendirdiği kadar, müessesenin salim veya yanlış ve eksik bir istikamete sevk edilmesi ile de, memleketin geleceğine ve Türk ilim hayatının, faaliyetlerinin şu veya bu şekilde tecellisine etki yapacak bir nitelik taşımaktadır.

YAZAN:

Prof. Dr. Tayyib GÖKBİLGİN

İstanbul Üniversitesi öğretim üyesi

Böylesine önemli bir problem karşısında, İstanbul Üniversitesinin, günümüzde zaaf ve noksan taraflarını bilmekte çok yarar vardır ve bütün Türk üniversitelerine kaynak olmuş üniversitemizin 40 seneye yakın bir süre içinde yüksek bir seviyeye ulaşması gerekirken, bir çok yönleri ile aksaması, Türk ilim ve kültür hayatında göz doldurucu, doyurucu olmaktan uzak bulunması nedenleri iyice açıklığa kavuşturulmak zorunluğundadır.

Bu eksik taraflar cesaretle, muhtemel tepkilere ve iğbirarlara yol açabileceği de hesaba katılarak, fakat, kişisel ard düşünceye kapılmadan açık-seçik belirtilmelidir ki, hastalık iyice teşhis edilebilsin ve tedavisine de imkan bulunabilsin!!

TARİHİ GERÇEK...

İstanbul üniversitesi 1933'de, Darülfunun'un ilgası ile, kurulduktan sonra 1946'ya kadar Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak ve muhtariyetin sözü edilmeksizin bir gelişme izlemiş, bundan sonra ilmi muhtariyetini kazanmış bir müessese olarak gelişmesini sürdürmüştü, 1960'da ise buna daha bazı yenilikler ve geniş anlamda yorumlamalar eklenmişti. Bunlardan herbiri reform iddiası ile ortaya konmuş, fakat hangi noktalarda olumlu ya da olumsuz sonuçlar doğurduğu sorunu tam manasıyla çözümlenememiştir. Gerçekte, üniversitelerin iki ana hedefi olan, ilmi araştırmaları verimli ve başarılı eserlerle çağdaş bilim seviyesine yükseltmek, herkesin kabul edeceği bir katkıda bulunmak; bir de öğrencileri Türk toplumunun özlediği ve muhtaç olduğu bir nitelikte ve mükemmeliyette yetiştirmek konularında nasıl bir ilerleme kaydettiğimizi bilmek çok önemlidir ve bu keyfiyet, bize göre, iyice anlaşılmalı, aydınlanmalı ve hele başarı sayılabilecek bir seviyeyi bulmuş değildir. Eğer bu meselede bir nefis muhasebesi ile kendi kendimizi tenkid etmek istersek, ferahlıkla diyebiliriz ki, üniversitemizin, teşkilatımızın, ilmi çalışmalarımızın ve öğretim faaliyetimizin, özellikle öğrencilerimizin perişan durumundan, ilk önce, başta

şimdiye kadar gelip geçmiş yöneticiler kadrosu olmak üzere hepimiz, yani, bütün öğretim üyeleri sorumludur. Sorumluyuz, çünkü, şikayet ettiğimiz konuların düzeltilmesi, her yönü ve her eylemi ile üniversitemize değer kazandırılması bizlere bırakılmıştır.

Tarihimizde vaktiyle, XVII yüzyıl ıslahatçılarından biri devrinin bilginlerini ve bilim faaliyetini eleştirirken ve daha eski devrin alimleri ile mukayese ederken der ki, "ilmin bekası ulema iledir... evvelce bunlar fazl ve kemal kaynağı olduğundan gayrı daima hakkı ve doğruyu söyleyip Padişaha nasihatten hali olmazlardı ve devletin intizamına çalışıp halkın ahvali ile de mukayyed olurlardı.. aralarında şimdiki gibi şöhret ve ziynete düşkünlük yok idi... her biri mevkiinde istikamet ve adaletle çalışıp vardıkları yerde herkese rahmet götürürlerdi ve iyi namları kıyametede halkın dilinde kaldı.."

Daha sonra kendi devri hakkındaki tenkidlerini de şöyle sıralamaktadır: "Bugün ilim tarihi dahi haddinden fazla bozulmuştur ve aralarında cari olan eski kanun tenezzül bulmuştur... Eskiden içlerinde cahil ve yabancı olmayıp cümlesi ilmi mükemmel ırz ve vekar sahibi adamlar idi. Bu devirde ise alim ve cahil tefrik ve temyiz olunmayıp, ulemanın kadri bilinmemekle büyük alimlerin avam nazarında rağbeti kalmadı, izzet ve hürmetleri gitti..."

Kissadan hisse çıkarmak için bugün birçok sebep vardır. Anlayış sahipleri bunu kolayca farkedeceklerdir. Gerçekten, üniversitemizde fakülte sayılarının pek de gerekli değilken artmasına, kadroların yerli yersiz şişirilmesine karşılık, asıl hedeflere ulaşılmasında ne nisbette bir ilerleme ve gelişme olduğunu bilmek önemlidir. Korkulur ki, ciddi ve tarafsız bir inceleme, bize, ferahlatıcı bir sonuç vermekten çok uzak olacaktır. Toplumumuzda, kamu sektöründe kemmiyete keyfiyetten çok fazla önem verildiği, verimin ve kalitenin bu sayı fazlalığıyla orantılı olmasına pek aldırılmadığı bilinmektedir. Bu cümleden olarak, üniversitemiz de, Türkiye'mizin muhtaç olduğu nitelikte aydın ve ihtisas adamı yetiştirilmesinde, vazifesini ve misyonunu layikiyle ifa ettiğini iddia edecek durumda değildir. Bu konuda çeşitli faktörleri ve engelleri sıralamak elbette mümkündür. Sağlam temele dayanmayan ve üniversite dışında ve üstündeki icra organlarının yanlış tutumları, hatalı değerlendirmeleri, sorumlulukları söylenebilir. Ancak, İstanbul Üniversitesi de, uzun yıllardan beri temel konularda uzun vadeli sağlam ve güvenilir, ilmi olduğu kadar memleket realitelerine ve ihtiyaçlarına da cevap verecek nitelikte bir plan ve programın gerçekleştirilmesi istikametinde çaba harcamıştır denemez.

Her yerde maalesef hakim olan gününü gün etme politikası güdülmüş, yöneticileri sadece teferruat sorunlarını çözümlenmekle vakit geçirmişlerdir.

Fakülte sayılarını ve kadroları alabildiğine arttıracığı yerde, Türkiye'nin ihtiyacı olan ve yurt sathına yayılarak İstanbul Üniversitesini normal ölçülerde çalışmaya mecbur edecek, diğer üniversitelerin kurulabilmesi çalışabilmeleri için gerekli ve değerli eleman yetiştirilmesine, asistanlık müessesesini, ilmi araştırma enstitülerini geliştirmeye yeterli önemi verseydi, görevini çok daha iyi yapmış ve diğer üniversitelere de güzel bir örnek olmuş sayılabilirdi.

Planlı ekonomiye girdiğimiz yıllarda, şubat 1962'de toplanan Milli Eğitim Şurasında öngörülen Anadolu'da kurulacak yeni üniversiteler için alınan kararlar, bugün, hala bir tasarı şeklinde kaldı ise, İstanbul Üniversitesinin hemen her fakültesinin öğretim üyeleri sayısı memleketin dört bir tarafında teşkil edilecek iki üç fakülteyi doyurabilecek

durumda olmasına rağmen, gençlerin iyi yetişmesi, öğretimin düzenli bir şekilde sürdürülememesi mümkün olamıyorsa, daha fenası, üniversite gençliği iki kampa ayrılıp birbirleri ile kıyasıya mücadele ediyorsa, bunun başlıca sorumluluğunu, başta üniversite ve fakülte yöneticileri olmak üzere, hepimizde, bizim maddi ve manevi yetersizliğimizde aramak insafli bir davranış olsa gerektir.

NE YAPMALI?

Görüşlerimizi özetlemek gerekirse, üniversitemiz teşkilatının ve mensuplarının iki nokta üzerinde durması, düşünce ve eylem birliği halinde bulunması ve bunda ısrar etmesi zorunludur: Önce, bilimsel faaliyetin ve araştırmaların, eserlerin çağdaş ölçüler seviyesine yükseltilmesi ve öğretim faaliyetlerinin en verimli ve başarılı bir tempoda cereyan etmesi için harcanacak çabalar, bunun için de öğretim üyeliği müessesesini ve müeyyidelerini güçlendirmek her kürsüde piramidi asistanlık müessesesinin geliştirilmesi istikametinde kurmak; ikincisi de, öğrencilerin çalışmaları meselesinde olduğu kadar, ruhi, fikri, sosyal ve ekonomik bünyeleri ve davranışları üzerinde de, hem her kademedeki organlar hem de, teker teker birer mürebbi olarak, hassasiyetle, anlayışlı ve basiretli bir şekilde durmak, onların ihtiyaçlarını giderecek imkanları hazırlamak, hepsinin de öğrenci yurtlarında rahatlı, konforlu, polis baskısından kurtulmuş düzgün bir öğrenci hayatı yaşamalarını, iyi çalışıp başarı göstermelerini sağlamak ilk hatıra gelen tedbirlerdir.